

FƏNN SILLABUSU

İxtisas: 050116-Tarix müəllimliyi A/B

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. (İşçi proqramı LDU-nun Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2023-cü il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir (protokolları))

Kodu: HFS-B03.1

Tədris ili: II (2025-2026) Semestr:III

Tədris yükü cəmi: Cəmi: 90 saat. Auditoriya saati: 30 saat. (15 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

Təhsilalma forması: Öyeni

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 3 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: m. Səmədzadə Füzuli Əlirza

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə. Məmmədov 21

Məsləhət günləri və saati:

E-mail ünvanı:

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Z. Əsgərov, E. Nəsirov, M. İsmayilov. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. Qapp Poliqraf, Bakı-2005.

2. Ənvər Seyidov, Zakir Nəgıyev. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. Dərslik. Bakı-2019.

3. Sabir Allahverdiyev. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. Dərslik. Bakı-2018.

4. İlqar Cəfərov. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının şərhı. Hüquq nəşriyyatı -2012.

5. İ. İsmayilov. Hüququn əsasları. Dərslik. Bakı-2006.

6. Xropanyuk V.N. Dövlət və hüquq nəzəriyyəsi. B- 1993.

7. Ziyafət Əsgərov. Konstitusiya hüququ. Bakı-2011.

8. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. 12 noyabr 1995-ci il.

IV. Prerekvizitlər:

Fənnin tədrisi üçün öncədən Politologiya və Fəlsəfə fənlərinin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər:

Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları" fənni hüquq anlayışı, hüquq normaları, hüquq münasibətləri, hüquq sahələri, Konstitusiya hüququ, idarəçilik formaları, ərazi quruluşları, seçki hüququ haqqında zəruri bilikləri əhatə edir. Bu kursun məqsədi qeyri hüquqşünaslıq ixtisası üzrə təhsil alan tələbələri Azərbaycanın hüquq sistemi ilə tanış etmək, o cümlədən hər bir vətəndaşın qarşısına çıxıb bilən ən ümumi hüquqi problemlərin aradan qaldırılması üçün zəruri ilkin bilikləri verməkdir. Əsas məqsəd tələbələri təməl hüquqi biliklərə yiyələndirmək, AR konstitusiyası quruluşunu izah etmək, hüquqi bilikləri artırmaq, qanunvericilik bazasından istifadə qaydasını öyrətməkdir.

VII Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

- 4.0 bal- tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun matnini tam açır.
- 3.0 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 2.0 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırır bilmir.
- 1.0 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 0.5 bal- tələbənin cavabında çətinliklər var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 0.2 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 0.1 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırır bilmir.
- 0.0 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

Nö	Bal	Qiymət
1.	91-100	əla
2.	81-90	çox yaxşı
3.	71-80	yaxşı
4.	61-70	kafi
5.	51-60	qənaətbəxş
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 15 saat, seminar 15 saat

Nö	Keçirilən mühazirə və seminar mövzularının məzmunu	Müh.	Sem
1.	Mövzu: Dövlət və hüquq Plan: 1. Dövlət və hüququn yaranması, dövlət anlayışı və onun əsas əlamətləri. 2. Dövlətin yaranması haqqında əsas nəzəriyyələr. 3. Dövlətin formaları. 4. Hüququn anlayışı, əlamətləri, funksiyaları və prinsipləri.	2	2
2.	Mövzu: Azərbaycan Respublikasının konstitusiyası hüququ Plan: 1. Konstitusiyası hüququ anlayışı, mahiyyəti və mənbələri. Azərbaycan Respublikasının konstitusiyası quruluşu, prinsipləri və forması. 2. Azərbaycan Respublikasında dövlətin konstitusiyası forması. 3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Rəsmiləri. 4. Azərbaycan Respublikasında insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları. 5. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri. 6. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri, Nazirlər Kabinetinin statusu və səlahiyyətləri, məhkəmə hakimiyyəti.	2	2
3.	Mövzu: İnzibati hüququn əsasları Plan: 1. İnzibati hüququn anlayışı və əsas prinsipləri, 2. İnzibati xətənin anlayışı, əlamətləri və tərkibi, inzibati tənbehin növləri.	2	2
4.	Mövzu: Ekologiya hüququnun əsasları Plan: 1. Ekoloji hüququn anlayışı, mənbələri və prinsipləri. 2. Ekoloji idarəetmənin dövlət orqanları sistemi. Kadastr.	2	2
5.	Mövzu: Mülki hüququn əsasları Plan: 1. Mülki hüququn anlayışı, mənbələri və prinsipləri. 2. Mülki hüquq münasibətləri, subyekt və obyekt. 3. Hüquqi şəxslər, hüquqi şəxsin növləri. 4. Mülkiyyət hüququ, formaları. 5. Əqd anlayışı, növləri və formaları. 6. Mülki hüquqi müqavilələr.	2	2

6	Mövzu: Əmək hüququnun əsasları Plan 1 Əmək hüququnun anlayışı, predmeti, prinsipləri və mənbələri 2 Əmək müqaviləsi anlayışı, tərəfləri, növləri və xitam verilməsi əsasları 3 İş vaxtı, iş vaxtının növləri və rejimi 4 İstirahət vaxtı və onun növləri 5 Əmək intizamı	2	2
7	Mövzu: Ailə hüququnun əsasları Plan 1 Ailə hüququnun anlayışı, predmeti və prinsipləri 2 Nikah anlayışı, bağlanma şərtləri və nikahın dövlət qeydiyyatı 3 Nikahın pozulması qaydaları 4 Valideynlik hüquqlarından məhrum etmə və valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması 5 Övladlığa götürmə. Uşaqlar üzərində qeydiyyatlıq və himayə	2	2
8	Mövzu: Cinayət hüququnun əsasları Plan 1 Cinayət anlayışı və cinayətin əlamətləri 2 Cinayət məsuliyyəti anlayışı, cinayət tərkibi və onun əlamətləri 3 Cəza və onun növləri	1	1

XI. Fənn üzrə tələblər:

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları fəninin tədrisi dövlət və hüququn yaranması tarixi, inkişafı, dövlət anlayışı, mahiyyəti və funksiyalarını öyrədir. Konstitusiya hüququnun hüququn aparıcı sahəsi olduğunu göstərir. İnsan və vətəndaşın hüquq, azadlıq və vəzifələri ilə yanaşı hüquq və azadlıqların təminatlarını geniş şəkildə təsvir etməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Cəmiyyətin mövqeyini, hüquq və azadlıqların mədəni dəyərlərini təsvir edir;
- Cəmiyyətdə dövlət və hüquq sosial düşüncənin formalaşmasında və inkişafında xüsusiyyətlərini normalar vasitəsilə izah edir;
- Konstitusiyanın inkişaf tarixi, onun ictimai-iqtisadi münasibətlərdə rolunu dövlət və ictimai həyatda baş verən qarşılıqlı münasibətləri şərh edir;
- Müasir dövrdə yeni quruluşun anlayışını sosial, hüquqi, iqtisadi və s. münasibətləri dövlət, cəmiyyət və mülkiyyət münasibətlərini müqayisə edir;
- Sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi inkişafın zəruriliyini və səbəblərini əsaslı ifadə edir;
- Xalq hakimiyyətini dövlət hakimiyyətinin çoxşəxsliliyini, insan və vətəndaşların hüquq bərabərliyini, vəzifələrini, dövlətin idarə edilməsi prinsiplərini təhlil edir.

XIII Tələbələrə fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi

XIV Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Dövlət və hüququn yaranması, dövlət anlayışı və onun əsas əlamətləri.
2. Dövlətin yaranması haqqında əsas nəzəriyyələr.
3. Dövlətin formaları.
4. Hüququn anlayışı, əlamətləri, funksiyaları və prinsipləri.
5. Konstitusiya hüququ anlayışı, mahiyyəti və mənbələri.
6. Azərbaycan Respublikasının konstitusional quruluşu və prinsipləri.
7. Azərbaycan Respublikasında dövlətin konstitusional forması.
8. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Rəmləri.
9. Azərbaycan Respublikasında insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları.
10. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri

II Kollektiv sualları:

1. İnzibati hüququn anlayışı və əsas prinsipləri.
2. İnzibati xətanın anlayışı, əlamətləri və tərkibi, inzibati tənbehin növləri
3. Ekoloji hüququn anlayışı, mənbələri və prinsipləri.
4. Ekoloji idarəetmənin dövlət orqanları sistemi. Kadastr.
5. Mülki hüququn anlayışı, mənbələri və prinsipləri.
6. Mülki hüquq münasibətləri, subyekt və obyekt.
7. Hüquqi şəxslər, hüquqi şəxsin növləri.
8. Mülkiyyət hüququ, formaları.
9. Əqd anlayışı, növləri və formaları.
10. Mülki hüquqi müqavilələr.

XV. İmtahan sualları:

1. Dövlət və hüququn yaranması, dövlət anlayışı və onun əsas əlamətləri
2. Dövlətin yaranması haqqında əsas nəzəriyyələr
3. Dövlətin formaları
4. Hüququn anlayışı, əlamətləri, funksiyaları və prinsipləri
5. Konstitusiyə hüququ anlayışı, mahiyyəti və mənbələri
6. Azərbaycan Respublikasının konstitusion quruluşu və prinsipləri
7. Azərbaycan Respublikasında dövlətin konstitusion forması
8. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Rəmzləri
9. Azərbaycan Respublikasında insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları
10. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri
11. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri, Nazirlər Kabinetinin statusu və səlahiyyətləri, məhkəmə hakimiyyəti
12. İnzibati hüquq, İnzibati xətənin anlayışı, əlamətləri və tərkibi, inzibati tənbehin növləri
13. Ekologiya hüququnun anlayışı, mənbələri və prinsipləri
14. Ekoloji idarəetmənin dövlət orqanları sistemi. Kadastr.
15. Mülki hüququn anlayışı, mülki hüquq münasibətlərinin subyektı və obyektı.
16. Hüquqi şəxslər, hüquqi şəxsin növləri
17. Mülki hüquqi müqavilələr
18. Əqd anlayışı, növləri və formaları
19. Əmək hüququnun anlayışı, predmeti, prinsipləri və mənbələri
20. Əmək müqaviləsi anlayışı, tərəfləri, növləri və xitam verilməsi əsasları
21. İş vaxtı, iş vaxtının növləri, rejimi
22. İstirahət vaxtı və onun növləri, Əmək intizamı
23. Valideynlik hüquqlarından məhrum etmə və valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması
24. Övladlığa götürmə, uşaqlar üzərində qəyyumluq və himayə
25. Ailə hüququnun anlayışı, predmeti və prinsipləri
26. Nikah anlayışı, bağlanma şərtləri və nikahın dövlət qeydiyyatı
27. Nikahın pozulması qaydaları
28. Cinayət anlayışı və cinayətin əlamətləri
29. Cinayət məsuliyyəti anlayışı, cinayət tərkibi və onun əlamətləri
30. Cəza və onun növləri

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları fənninin sillabusu 050116-Tarix müəllimliyi A/B xüsusiyyətləri üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokoll № 1).

Kafedra müdiri : dos. K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi : m. F.Ə.Səmədzadə